

Silent Loss

IN HAAR DOORLOPENDE SERIE *SILENT LOSS* DUKT FOTOGRAAF ILONA LANGBROEK IN EEN VERLEDEN DAT DOORDRONGEN IS MET DE ESSENTIE VAN VERLIES. HET VERHAAL DRAAIT OM ONTHEEMDING DIE GEWORTELD IS IN DE GESCHIEDENIS VAN HAAR GROOTOUDERS IN NEDERLANDS-INDIË. HAAR BEELDEN DIENEN ALS METAFOREN EN SYMBOLISEREN EEN IDENTITEIT DIE LANG ALS VERLOREN WERD BESCHOUWD, MAAR NOG STEEDS SLUIMERT ONDER DE LAGEN VAN DE GESCHIEDENIS. ZE VANGEN HET VERLANGEN NAAR EEN TIJD, EEN LAND EN EEN LEVEN DAT ABRUPT WERD WEGGERUKT EN ROEPEN EEN DIEP GEVOEL VAN VERLIES EN VERDRIET OP DAT EEN HELE GENERATIE HEEFT GEVORMD. HAAR WERK DRAAGT GEEN POLITIEKE IDEOLOGIE UIT, MAARNODIGT EERDER UIT TOT REFLECTIE EN VERBINDING.

TEKST *Sanne van Kuijk*

DE REDEN DAT IK VAN INTERIEUR- EN LICHTONTWERPER DE OVERSTAP NAAR FOTOGRAAF MAAKTE IS.

‘Ik ben jarenlang werkzaam geweest als interieur- en lichtontwerper, maar ik begon te merken dat het steeds minder bij mij ging passen. Ik kon steeds minder mijn creativiteit erin kwijt. Fotografie heeft me altijd geïnteresseerd. Ik besloot me toen aan te melden voor de Fotoacademie in Amsterdam. Zij hebben een heel strenge selectieprocedure en kritische begeleiding, waardoor je gevormd wordt tot een fotograaf met een duidelijk eigen signatuur. Ik ben er heel blanco in gestapt. Ik was gewoon heel benieuwd wat het mij zou brengen.’

MIJN WERK *SILENT LOSS* IS ONTSTAAN DOORDAT.

‘Silent Loss is ontstaan tijdens de Fotoacademie. In het jaar voorafgaand aan het eindexamenjaar kregen we de opdracht een project te kiezen wat heel dicht bij jezelf staat en wat je persoonlijk raakt. En bij mij is dat mijn familiegeschiedenis van mijn grootouders in Nederlands-

Indië. En de daarbij aanwezige trauma's die bij ons in de familie circuleren. Ik ben het fotografieproject heel anders, rauw en documentair gestart met zwart-witbeelden. Dat is ook wel wat de Fotoacademie ambieert. Maar ik merkte gaandeweg dat ik die geschiedenis, omdat het zo gevoelig ligt, op een meer zachte, emotionele en poëtische manier wilde benaderen. Toen heb ik besloten een time-out te nemen, omdat ik wilde gaan onderzoeken wat nou echt bij mij paste en op wat voor manier ik wilde afstuderen. Ik wilde deze belangrijke Nederlandse geschiedenis op een eigen manier weergeven. Omdat er bij ons niet veel over gesproken werd heb ik veel musea bezocht en ben ik de oud-Indische literatuur ingedoken. Een bekende schrijfster is Maria Dermoût. Zij heeft een heel typische schrijfstijl, wat me erg doet denken aan mijn grootmoeder. Maria's boeken gaan over verlies, maar je leest niet meteen het verlies in het verhaal. Dat is eigenlijk ook wat ik met mijn beelden doe. Je kijkt naar een beeld, maar je ziet niet meteen dat deze geschiedenis erachter zit. Dus het roept veel vragen op. Er zit heel veel symboliek achter.’

ILONA LANGBROEK

MET MIJN KUNST WIL IK LATEN ZIEN DAT.

‘Ik wil mijn verhaal vertellen over een land en een tijd wat niet meer is. Het leven van Nederlands-Indië, het land waar mijn grootmoeder is opgegroeid en waar mijn grootvader als KNIL-militair kwam voor de oorlog. Ik wil het openheid geven, het pijnbeeld verzachten, het verhaal binnen de familie en daarbij andere families bespreekbaar maken en ook het stilzwijgen enigszins doorbreken. Het gaat eigenlijk over een generatie die na de onafhankelijkheidsverklaring van Indonesië abrupt hun thuisland heeft moeten verlaten. En wat een diep gevoel van verlies en verdriet dat heeft gebracht. En hoe dat doorsijpelt in meerdere generaties. Het is een verhaal dat voor heel veel mensen in Nederland geldt. Het is een belangrijk deel van de Nederlandse geschiedenis. Ik breng vrouwen bewust onherkenbaar in beeld, omdat ik wil dat iedereen zich in die vrouw kan verplaatsen. Ze moet een mysterie blijven zodat iedere kijker zijn eigen verhaal in hun geschiedenis kan zien of voelen.’

HET VERHAAL VAN MIJN OPA EN OMA DAT DE DIEPSTE INDRUK OP MIJ HEEFT ACHTERGELATEN IS.

‘Mijn grootvader heeft me wel een aantal dingen verteld toen ik heel jong was. Later werd daar niet meer over gesproken omdat mijn moeder dat te pijnlijk vindt. Verhalen over wat hij heeft meegemaakt als krijgsgevangene van de Japanners, zijn verblijf in het Jappenkamp en dwangarbeid aan de Burma-spoorlijn. Hij is eigenlijk hier na de oorlog nooit meer overheen gekomen. Mijn grootmoeder was heel anders. Zij vermeed te praten over de oorlog, ze hield het luchtiger. Bij haar ging het om de geestenwereld en het animisme, waarbij zielen of geesten niet alleen bestaan in mensen en dieren, maar ook in planten, stenen en andere natuurlijke fenomenen. Maar ik zag bij haar wel, ook al praatte ze er niet over, hoe ze haar thuisland en familie miste. Wat mij erg raakt is dat ze eigenlijk nooit kon aarden in Nederland. Ze was veel thuis en had niet echt, buiten mijn opa en kinderen, een eigen leven. Dat heeft ze nooit opgebouwd in Nederland.’

VERBINDING BETEKENT VOOR MIJ.

‘Het vermogen om contact te maken met het verleden en de emoties in kunst. Het creëren van een brug tussen het verleden en het heden, tussen verschillende generaties, culturen en de innerlijke belevingswereld van mensen. Daarbij probeer ik een verbinding tot stand te brengen tussen de herinneringen aan mijn grootouders en de ervaringen van mijn generatie en de generaties na mij. Ik wil mensen raken en in staat stellen om zich te verbinden met de diepere lagen van deze geschiedenis en de identiteit en de emotie die hiermee samenhangt. Verbinding is essentieel voor het creëren van begrip, empathie en solidariteit in onze samenleving.’ ■

LONGING FOR INSULINDE

SUBDUED SPLENDOR

UNSEEN MEMORIES

